

Frederic BARBERÀ

Baltasar Porcel o l'òptica aberrant sobre el món. Prosa de ficció (1958-2004)

PAM, 2007, 224 p., 21 €

A poc a poc, l'obra de Baltasar Porcel va adquirint la categoria de clàssic contemporani. Reconeixements com el congrés que se li ha dedicat recentment, el discurs de clausura de la Fira de Frankfurt o el llibre que ens ocupa així ho indiquen. Frederic Barberà hi ha dut a terme, tal com ell mateix indica, un exercici de *close reading* de la seua prosa ficcional, una anàlisi, doncs, eminentment textual que deixa fora elements historicoliteraris. A més, dintre d'aquest accés intrínsec es primen els aspectes temàtics sobre els estilístics o narratològics. No hem d'oblidar que en un principi aquest volum estava pensat per al públic nord-americà, i que per damunt de les pretensions d'exhaustivitat pròpies dels treballs acadèmics el guiava una voluntat divulgadora, que no renuncia a l'amenitat assagística. El llibre comença fent un repàs a la recepció de l'obra de Porcel en l'àmbit francès, anglosaxó i espanyol, i és d'aquest darrer, en boca del crític Rodríguez Padrón, d'on extreu la hipòtesi bàsica de la seua interpretació: la prosa de ficció de Porcel reposa sobre una «òptica aberrant» del món que, més que representar-lo, el recrea mitjançant un elaborat exercici d'estil. En un principi, la hipòtesi pot resultar òbvia, però Barberà sap traure-li un interessant suc analític, especialment a la segona part del seu estudi, on conceptes com la plasticitat, el detallisme, la concisió, l'ús dels correlatius objectius o el lirisme són profusament il·lustrats. La tercera part s'ocupa d'aspectes més ideològics i, per tant, controvertits, i ací l'adhesió a l'obra de Porcel deriva en una certa voluntat justificadora. L'individualisme vitalista, la visió despietada del món, que sovint es rabeja en la violència dels forts cap als debils, la prepotent òptica heterosexual, són compensats, segons Barberà, per un distanciament emocional de la veu narrativa, basat en l'humor i en una acurada tria lèxica, quan no en la pruija provocadora. Tot i que la mirada de Porcel siga essencialment estilitzada –i gosàriem dir expressionista–, no deixa de reflectir la realitat exterior, tal com s'observa a la quarta part. La cinquena s'ocupa d'un tema essencial en el creador del «mite d'Andratx»: el poder fundacional de la memòria. El llibre acaba amb una entrevista a Baltasar Porcel que ofereix un contrapunt a les línies de força d'aquest assaig d'interpretació. Un assaig útil, llegidor i necessari, que esperem que òbriga el camí tant a l'estudi d'altres aspectes de la prosa de ficció –fonts, evolució, context, tècnica narrativa...– com a la resta de l'obra porceliana.

Joaquim Espinós

Universitat d'Alacant